

Istoricul legislației antihomosexuale – „Tradiții românești”

(Florin Buhuceanu)

Unii politicieni români ai timpului prezent, refuzând să manifeste înțelegere față de fenomenul homosexualității, au invocat existența unor tradiții românești de respingere, manifestând chiar ostilitate față de acest fenomen.

O investigație în trecutul de 150 de ani al României moderne, investigație ce a vizat domeniul legislativ, dovedește, dimpotrivă, toleranța poporului român referitoare la modul în care fiecare înțelege să-și trăiască viața sexuală.

Codul Penal 1864: perioada vechiului Regat

În 1864, Al. Ioan Cuza promulga *Codul penal* al României moderne. Acesta se inspira din modelele codurilor francez și prusac, dar îngloba în același timp, tradiții legislative pământene.

În ceea ce privește tratamentul infracțiunilor sexuale, legiuitorul român a preferat să adopte modelul francez, care nu admite discriminarea pe baza orientării sexuale, neexistând pedepse speciale pentru acte homosexuale.¹ Acest tratament nediscriminatoriu și nu altul a fost agreat, așadar, de legiuitorul român.

Codul penal ardelenesc

În Transilvania se aplicau prevederile *Codului penal* așa-zis „ardelenesc”. Conform acestuia, pentru incriminarea relațiilor sexuale între bărbați era rezervat art. 242. Însă, conform acestui articol, pedepse erau numai actele produse prin violență sau amenințare. Redăm textul:

„Art. 242: Constituie crimă de acte impudice nefirești, care se pedepsește cu reclusiunea până la cinci ani, când asemenea acte se săvârșesc între bărbați, prin violență sau amenințări, iar dacă crima a pricinuit moartea părții vătămate, cu temniță grea pe viață.”

Această legislație ardelenescă-ungurească se aplica din anul 1878.

Perioada României Mari

În România Mare a continuat să se aplice *Codul penal maghiar* în regiunea Transilvaniei. Însă, în cea mai mare parte a României Mari se aplica legea penală a Vechiului Regat (în Basarabia se extinsese în anul 1919 legea română a codului din 1864). Vasile Dongoroz, jurist în perioada interbelică, sintetizează în 1930 situația juridică din România în ceea ce privește pederastia: „Codul nostru penal actual a urmat sistemul codului francez, adică actele sexuale contra naturii sunt din punct de vedere penal sancționate în aceleași situațiuni când devin pedepsibile și relațiile sexuale normale. Așadar, numai atunci când se constată ca atare că actele au fost săvârșite cu violență (art. 263 CP) sau în așa chip încât s-a adus un ultragiu public contra pudorii (art. 262 CP), ele vor cădea sub rigorile legii penale.”²

Codul penal „Carol II” și apariția legislației antihomosexuale

Deceniul 3 și în special deceniul 4 ale sec. XX sunt deceniile totalitarismului în Europa.

¹ Toate sancțiunile speciale privind inversiunea și sodomia au fost abolite în Franța anului 1791 – V. Dongoroz, „Articol despre Pederastie”, publicat în *Curierul Judiciar* no. 6/9 februarie 1930, București.

² Vasile Dongoroz, *op. cit.*, p. 94.

România va resorbi și ea influențe puternice de tip totalitar, chiar înainte ca regele Carol al II-lea să instaureze dictatura personală. În această lumină trebuie văzută introducerea, în Codul Carol II din 1937, a incriminării relațiilor de „inversiune sexuală”.

Statele fasciste și comuniste procedaseră deja la fel; în 1935 URSS introduce în legislația sa penală incriminarea contactelor homosexuale anale. Tot din aceeași perioadă datează legile antihomosexuale naziste. Mulți homosexuali germani vor fi uciși în lagărele naziste ale celui de-al Treilea Reich.

Deci, pentru prima oară în istoria ei, România introduce delictul de inversiune sexuală, rezervându-i un Articol aparte – art. 431 – și, de asemenea, mențiuni și formulări speciale în alte articole ale *Codului penal* „Carol II”. La scurt timp după intrarea în vigoare a codului, în 1937, articolul 431 a fost ușor modificat (sept. 1938), căpătând forma sa „consacrată”.³

Chiar și atunci când în statele fascist-comuniste „delictul” homosexualității era pedepsit cu cruzime, conform spiritului vremii, legiuitorul român a continuat să manifeste o oarecare înțelegere față de acest fenomen, dispunând pedepsirea, în cazul actelor sexuale consimțite între persoane mai mari de 14 ani, *doar dacă au produs scandal public*.

Iată textul integral și original al art. 431:

„Actele de inversiune sexuală săvârșite între bărbați sau între femei, dacă provoacă scandal public, constituiesc delictul de inversiune sexuală și se pedepsesc cu închisoare corecțională de la 6 luni la 2 ani.

Dacă actul s-a săvârșit asupra unei persoane mai mici de 18 ani, pedeapsa este închisoare corecțională de la 1 la 3 ani.

Aceeași pedeapsă prevăzută la alineatul precedent se aplică și în cazul când actul s-a săvârșit asupra unei persoane mai mici de 14 ani chiar dacă nu s-a produs scandal public.”

Este instructiv faptul că violul homosexual apare în două articole distincte: art. 419 și 420.

Iată și alte aspecte care merită relevate:

- moderația pedepselor (pentru alineatul 1 și 2);
- aceeași observație este valabilă și pentru alineatul 3. Referitor la același alineat trebuie remarcată și nediscriminarea în ceea ce privește quantumul pedepselor, adică, pentru relații consimțite heterosexuale cu o fată de cel mult 14 ani, legea română prevedea aceeași pedeapsă ca și pentru relații consimțite, homosexuale, cu un băiat de aceeași vârstă ca și fata în cauză (14 ani).

Problematica „scandalului public”

Lansarea ideii de scandal public poate fi atribuită juristului Vasile Dongoroz care publica în 1930 un articol pe tema pederastiei și sodomiei.

Juristul Dongoroz se dezvăluie a fi fost un homofob convins: „morb sau vițiu, tolerată sau nu, pederastia nu poate suscita decât dezgust.”⁴

După ce recunoaște că fenomenul este totuși natural – „Pederastia, comerț sexual rebel legilor naturii, este socotită totuși ca un fenomen natural. Se pare într-adevăr că natura, prin imperfecțiunile și capriciile sale, a deschis singură anumite porțițe răsvrățiților” – el analizează utilitatea sancțiunilor (în acele țări în care legea penală le prevedea): „Că, deseori, mai mult dăunează decât profită ordinii publice aceste sancțiuni, au probat-o enormele scandaluri ocazionate în Germania și Anglia de diferitele procese în care erau urmăriți pentru pederastie oamenii ce treceau drept foarte cumsecade în ochii lumii, scandaluri care au condus la abrogarea, în 1929, a art. 175 din CP german.” După care concluzionează preconizând

³ Vezi, pentru data modificării: „Codul penal Carol al II-lea adnotat de Eugen Petit și Const. Gr. Zotta“, București, 1939, p. 373.

⁴ V. Dongoroz, *op. cit.*, p. 91.

formula preluată în 1937 de CP „Carol II”: „Desigur, a face ca legea penală să pătrundă cu rigorile ei sub cutele cele mai tainice ale vieții individuale, atunci când cu nimic, nici ordinea publică, nici acel minim etic pe care legea trebuie să-l ocrotească nu sunt atinse, înseamnă a lucra «à rebours» și a aduce scandal acolo unde era liniște.”

Însă: „... socotim că în contra celor ce în disprețul ordinii și moralei publice își dau în vileag sau își afișează sub orice formă nărvul lor, legea penală trebuie să statornicească sancțiuni.”

Perioada de „democrație populară”

Comunismul nu a adus românilor decât suferință, și această afirmație este adevărată și pentru minoritatea homosexuală.

Trecând în revistă textele de lege penală, se poate remarca că, pe cât România se „înfunda” mai adânc în comunism, cu atât creșteau intoleranța și represiunea îndreptată contra acestei minorități.

Codul penal al Republicii Populare Române din 1948 reține art. 431, înăsprind totodată pedepsele pentru inversiune la 2 ani minimum și 5 ani maximum.

În legea penală, așa cum se regăsește în *Codul penal* publicat în 1957, homofobia atinge paroxismul: art. 431 prevede pedepse între 3 și 10 ani pentru inversiuni consimțite. Dispare rezerva „scandalului public” din textul articolului. Alineatele 2 și 3 din art. 431 CP „Carol II” au fost „mutate”, în anexă, la art. 420, asimilând raportul consimțit cu un minor violului și prefigurând în acest fel alineatul 2 al art. 200 al „epocii de aur”. Despre această epocă și legislația antihomo-sexuală, prelungită până la finele anului 2001, s-a vorbit destul, așa că nu are rost să insistăm.

Concluzii

Nu se poate spune despre poporul român că ar fi un popor intolerant și ar avea tradiții homofobe. Cui aparțin aceste tendințe și pe ce fond – poate în alt studiu! În perioada sa pretotalitară, statul român nu a avut legislație antihomosexuală.

Introducerea, în 1937, a unei atare legislații (deși ea s-a vrut moderată) poate fi atribuită tendințelor totalitare. De aceea această concepție consideră nelegitime orice manifestări sexuale care nu conduc la procreere.

Concepția expusă mai sus, atotprezentă către sfârșitul anilor '30 și fixată chiar în câteva dispoziții ale CP „Carol II” (art. 420, 431, 432), a fost preluată „cu dragoste” de către regimul comunist care a dus-o la „noi culmi” de represiune.

Cuantumul ridicat, barbar, al pedepselor, discriminarea grosolană a acestei minorități în legea penală a epocii stalinist-comuniste s-au regăsit și în legislația abrogată abia în 2001 (vezi art. 200 CP). Momentul 1937 (*Codul „Carol II”*) are o relevanță deosebită pentru perioada prezentă deoarece, prin introducerea, în alin. 1 al art. 200, a formulei „dacă a produs scandal public”, s-a dorit o întoarcere înapoi la o epocă ce trezește nostalgii.

Numai că drumul înapoi a fost făcut doar pe sfert, deoarece pedepsele nu au fost readuse la ceea ce erau în perioada carlistă, alineatele 1 și 2 nu au fost detașate într-un articol separat de alin. 3 (așa cum stăteau lucrurile în 1937), iar alin. 2 nu a fost defalcat, la rândul lui, pe grupe de vârstă cu nuanțările de rigoare.

În ceea ce privește alineatul 5, el nu a fost anulat (nu exista așa ceva în CP „Carol II”), ci a fost reținut din legislația comunistă și chiar „dezvoltat”.

Dar în opinia noastră *nu* drumul înapoi către legislația carlistă este cel corect, cu atât mai puțin cu cât *Codul penal* din 1937 nu reflecta „tradiții” românești. Mai bine ar fi ca legiuitorii români, în eforturile lor de a rezolva probleme legislative, să privească înainte către o societate deschisă și tolerantă în care discriminarea unei minorități nu își are locul. Astfel de

societăți, în care homosexualii sunt protejați de discriminări, există deja în majoritatea covârșitoare a țărilor Uniunii Europene.